

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati (oglasi): Trikrat razdeljena petit vrsta 24 v, cela stran 60 K. — Pri večkratnem oglašanju znaten popust. — Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v pritličju.

Štev. 28.

V Ljubljani, dne 20. septembra 1913.

Leto I.

Kdor še ni vposlal naročnine, naj to takoj stori.

Upravništvo.

Kdo je zakrivil balkanska grozodejstva?

Bolgarska delegata, profesor Michalčev in odvetnik dr. Vasiljev, ki sta se pred kratkim mudila v Pragi, sta naprosila uredništvo praške „Union“, da objavi zelo zanimiv članek, kateremu hočemo tudi mi posvetiti nekoliko pozornosti in iz katerega hočemo podati najmarkantnejša izvajanja:

Med potekom druge balkanske vojske, tako pravi člankar, ni imela Bolgarija skozi več tednov skoraj popolnoma nobene zveze z ostalim svetom. Pet sosednjih držav je napadlo deželo in so vrhutega še pošiljali med tem časom razna obrekovanja na vse strani sveta, v katerih obrekovalnih poročilih so se trudili, Bolgarijo ponižati in jo označiti kot nekulturelno in nenasičeno državo. Na ta način so hoteli Srbi, Črnogorci, Romuni in Turki varati evropsko javno mnenje v svrhu, da prikrijejo nasilstva in roparske čine, ki so jih izvršili nad Bolgari. Na zmage Bolgarov, na njih velike žrtve in njih velikansko navdušenje so vrgli s tem temno senco.

Bolgarija je bila prisiljena, nadaljuje člankar, v boju proti Turkom mnogo žrtvovati za balkansko zvezo. Predvsem je morala pozabiti na leto 1885., katerega leta so nas Srbi napadli, da preprečijo združitev Južne in Severne Bolgarije. Pozabiti smo morali, da je Srbija tudi preprečila carinsko pogodbo, ki bi bila istotako tej deželi v prid. Bolgarija se je prizadevala, da pozabi, da so srbski četaši, odposlani od srbske vlade in v sporazumu z Grki in Turki, bolgarsko prebivalstvo Macedonije terorizirali, da so njene šole siloma zapirali, njene učitelje, duhovnike in druge znamenite osebnosti morili in pobijali.

Na oltar slovanskega edinstva je doprinesla Bolgarija velikanske žrtve; sporazumela se je s Srbijo o spornem ozemlju Zahodne Macedonije, namreč o mestih Kumanovo, Skoplje, Gostivar, Tičevo, Dibra in Struga. Zveza se je sklenila in vojna se je končala s sijajno zmago, za katero so žrtvovali — po poročilih glavnih stanov — Grki 6000, Črnogorci 8000, Srbi 21.000 in Bolgari 130.000 mrtvih in ranjenih. Ni preostajalo po tej zmagi drugega, kakor pripoznati skupno pogodbo. Takrat pa je Srbija prišla z vprašanjem revizije pogodbe in je končno stavila zahteve, za katere pa ni doprinesla nobenih merodajnih vzro-

Podlistek.

Pomota.

Povest. — Slovaški spisala Ljudmila Podjavorinska.
Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

„To platno mu vrneš, Betka,“ ji zapove rezko, kakor doslej ni govoril še z nobenim. A ko mu ona začudena odgovarja, češ, da to ni mogoče, ji dé: „Tako mu pa sešij to čim poprej, da ne bo več zahajal semkaj.“

„Čemu?“

„Radi tega, ker mu ugajaš — on je takšna prismoda. Ugaja mu sleherna, katera nosi predpasnik . . . še ljudem te bo spravil v zobe . . .“

Ona se je začudila in se kazala razžaljena — toda to ga ni pomirilo; njegova dobra volja je bila skažena. Mlada žena se je globoko zamislila. Poznala je svojega moža tako slabo; ta jezni ton jo je kar osupnil. Odmaknila se je nekoliko od njega ter se poprijela znovič šivanja. Martin se je jel sramovati

svoje nagle jeze. „Ti se jeziš, Betka,“ ji je dejal črez nekaj časa ter se pomaknil k njej, „toda ne morem trpeti, da bi se še kdo drugi oziral za teboj.“

Iz strastnega tona njegovega glasu, iz vsega izraza razpaljenega lica, je spoznala, da govori iz njega močna, ljubosumna ljubezen. Nasmejala se je nežno — Martin jo je ujel v naročje.

„Joj, spusti me, za Boga! Nekdo stoji pri oknu!“ je dejala ter vsa zardela.

„Kaj sva midva komu mar?“ se je nasmejaj srečen, pomirjen —

Od okna je odskočila visoka ženska. Vsa se je tresla od ganutja, zlobe, ljubosumnosti. Ogibala se je slabi svetlobi, ki je prodirala skozi okno ter krenila proti temnemu sadniku. Posiloma se je morala krotiti, da ni zakričala, ni vdarila s pestjo po oknu. Rada bi bila planila med nju in raztrgala, ugonobila njega ali njo. Ona zahaja tako prežat vsak večer in vsaki hip se je polasti neukrotljivo sovraštvo, tem večje, ker ga mora zakrivati pred svetom. Mora se smejati, devati v nič to srečo. Delati se, kakor da ga ni spoznala primerne za svojo hčerko . . . Marka, ta se je potolažila — niti tej ne sme razodeti, kako močno je ranjena, razburjena radi tega, da se je on obrnil

kov. Celó srbsko časopisje je javno priznalo, da ne bo zmagala Srbija pred nobenim razsodiščem s svojo zahtevo po reviziji pogodbe.

A že pred božičnimi prazniki so jele srbske oblasti v Macedoniji tamošnje bolgarsko prebivalstvo zatirati. Srbi so zaprli vse bolgarske šole, izpodili so učitelje iz dežele, mnogo naših prvobornikov so trpinčili in mučili, druge pobili, kakor n. pr. Lutijeva v Prilepu, ki so ga Srbi pri banketu, h kateremu so ga povabili, umorili. Mnogoštevilne bolgarske duhovnike so prisilili, da se deklarirajo za Srbe, druge so spodili iz njihovih župnišč, da celó bolgarskim škofom niso prizanesli. Škofa Kosmo v Dibri so zaprli, metropolit v Velesu so zasramovali in onečastili, arhimandrita Metodija v Skoplju so prav po vandalsko na policijskem komisarijatu bili in trpinčili. Končno so vse bolgarske škofo iz Bitolja, Skoplja, Dibre, Velesa in Ohride s silo izgnali iz Macedonije, da so si morali iskati zavetja v ruskih samostanih. Številne vasi so zažgali, njih prebivalstvo pobili. Iz mnogo drugih vasi so prebivalci zbežali in pred kakimi tremi tedni je znašalo število iz Macedonije v Sofijo pobeglih nad 150.000 ljudi. V Velesu in Krivi Palanki so Srbi s silo pograbili srbska dekleta in jih vtaknili v neko gotovo hišo za srbske častnike in vojake!

Ker koncem novembra 1912 tri četrtine srbske armade niso bile več zaposlene v vojski, so uporabili Srbi te čete v svrhu, ki jasno označuje njihove neplemenite nakane. Goro Sultan-Tepe, ležečo na meji med Kjustendilom in Ovčjim poljem, so izpremenili v utrjen tabor in zgradili posebna pota za avtomobile. Proti komu so gradili Srbi te trdnjave? Med tem ko so bolgarske čete skozi mnogo mesecev pri Bulairu in Cataldži odbijale turške napade, vedno doprinašajoč na desetisoče novih žrtev, je ob istem času Srbija meseca januarja 1913 sklenila z Grško in Črno goro pogodbo, da izžene Bolgare iz Macedonije. In ob istem času so srbski časopisi, ministrski predsednik in srbski prestolonaslednik izjavili, da Srbija ne odstopi niti za ped osvojenega ozemlja. Srbija je bratski sporazum uničila, ona je pogodbo, ki sta jo podpisala kralj Peter in ministrski predsednik, z

drugam. In da je srečen! On ljubi njo, a ona ljubi njega. Uprav tako, kakor si je on mislil, si predstavljal.

„Ali ni na svetu pomoči zoper to?“ si je mislila ter divje stiskala pesti. Bila je strašna v tej onemogli jezi, ki se je polastila vsikdar; kadar ga je zagledala zmagovitega in srečnega. Zanašala se je na pozemelske bogove; vrgla ji je v pernico tri trne in košček norice. Ob času poroke je zaprla mačko in psa v skrinjo — da bi se njima ljubezen ogrenila tako kakor ta norica — naj bi jima bila kakor to trnje, naj bi živela kakor ta dva v skrinji. A vse zaman! Po ničemur ni bilo moči zapaziti, da zakonska po takšnem čaranju ne bi živela v miru med seboj, da se bi žugalo ločiti to, kar je Bog združil! Mlad zakonski par se je ljubil, kakor par golobov. Kakor da do njega ne bi imelo ničesar moči, ne čaranje, ne molitev, pošiljana k Bogu v to svrhu, naj bi ju kaznoval.

„Ali res ni na tem svetu nobene moči?“ si je mislila skoro s strahom. Krotka in dobrodušna še do nedavna, čutila se je okrutna; ne zgrozila bi se ničesar, samo da se maščuje. A ne le za hčerko, ki je bila kaj samopašna deklica. Kaj je ta izgubila? No-

nogami teptala in je pravičnosti, morali in slovanski vzajemnosti pljuvala v obraz.

Ze 13. aprila 1913, t. j. 63 dni pred začetkom druge vojne je zaprosila Bolgarija Rusijo, da naj ona posreduje pri porazdelitvi osvobojenega ozemlja po pogodbi. A glas Bolgarije ni bil uslišan. Vsled neumevnega cincanja ruske diplomacije so dozoreli nepošteni načrti Srbije in Grške. Srbi so izgubili razum in čut in na njiju mesto so stopili nagoni dobičkaželjne lakomnosti. Srbska se je skozi šest mesecev pripravljala na to vojno, ko je bila bolgarska vojska 1000 kilometrov odstranjena od srbske meje. Srbija, združena z Grki in Črnogorci, je s svojim terorizmom v Macedoniji razveljavila pogodbo in s tem provzročila bratomorno vojno.

Iz teh izvajanj je torej dovolj dokazano, da sta požrešnost in lakomnost Srbov provzročili drugo, za Bolgare usodepolno vojno.

Kranjski deželni zbor.

Nesigurnost, ki je že toliko časa mučila vso javnost na Kranjskem, je odstranjena. Razveseljujoča novica je dospela pred kratkim z Dunaja v Ljubljano: Deželni zbor kranjski je sklican na dan 24. septembra. Zares razveseljujoča novica je to, če pomislimo, da kranjski deželni zbor že od leta 1912. sem ni imel nobenega zasedanja, akoravno deželno gospodarstvo in deželne finance niso tako ugodne, da bi se dalo to opravičiti. Dočim je bilo na spomlad dovolj časa za zborovanje deželnega zbora kranjskega in so imeli deželni zbori drugih dežel večtedenska zasedanja, ni bila spomladi deželnemu zboru kranjskemu dana prilika, da se sestane in razmotriva o deželnem gospodarstvu in deželnih financah in drugih akcijah deželnega odbora. Kaj je napotilo takrat vlado, da ni sklicala deželnega zbora kranjskega, vzrok temu nam ni znan in tudi nočemo o tem ugibati. Gotovo ne zaradi obstrukcije, kakor v mnogih drugih deželnih zborih, ker obstrukcije ni bilo.

V sredo prihodnjega tedna se bodo torej sešli deželni poslanci v deželnem dvorcu. Kar se tiče zase-

rela je za Jankom, bila vesela, da se je tako zgodilo. Toda ona? Česa se ona poprime, kaj ji še ostane? Bil je njen — izpustila ga je prostovoljno — tako, kakor sedaj njena hči. Samo ona je brez nagrade — na veke! na veke!

In zopet bi bila najrajši zakričala pri tej grozni besedi, vstavila tek tega, kar se ne da vstaviti — ali vsaj polajšala nekoliko bolest razburjeni, strastni duši. Toda ni mogoče niti to: na ulici so se začuli koraki: nekdo je naumil iti pozno po vodo k vodnjaku tjekaj v sadnik. Trepetajoča na životu, se je umaknila proti durim. Iz dvorišča se je čul krič in razbrzdan Markin smeh. To jo je razburilo znovič, njena jeza se je obrnila proti njej. Čuti se sama, osamljena s svojimi skrbmi, sramoto, sovraštvom.

Nekdo jo pokliče po imenu. Spoznala je po glasu svojo sestro. Hipoma se je zbrhljala.

„Kje neki hodiš?“ jo ogovori očitaje. Bila je že v hiši in šla jo je iskat.

„Kaj neki je; menda streha leti na kup, če sem odšla za trenutek?“

„Streha ne leti, toda mladina iz vasi ti razgraja po hiši — in Marka obenem z njimi. Prišli so baje pomagat slačit koruzo, pa prevračajo kozle; še dobro,

danja, gotovo ne bo trajalo dolgo, ker se že sredi meseca oktobra snide državni zbor. Kratka je torej doba zasedanja in umevno je torej, da bodo prišla v tem zasedanju na vrsto najnujnejša vprašanja, predvsem deželni proračun.

Kljub le kratko časa trajajočemu zasedanju pa obetajo razprave biti jako zanimive, kajti skoraj gotovo je, vsaj po poročilih „Slovenskega Naroda“, da bodo zastopniki narodno-napredne stranke zahtevali od večine deželnega odbora mnogovrstna natančna pojasnila o gospodarstvu v deželnem odboru, n. pr. o deželni elektrarni na Završnici, o Pavšlarjevi zadevi, o zadevi nastavljenja deželnega poslanca Bartola itd.

O posameznih razpravah za časa sedanjega zasedanja bomo seveda popolnoma objektivno in nepristransko poročali.

Iz seje deželnega odbora kranjskega z dne 13. septembra 1913.

Predseduje gosp. dr. L a m p e. — Gosp. dr. N o v a k u se izroči kup pobožnic o potnih stroških deželnih uradnikov in deželnih odbornikov za l. 1912. Njegovi zahtevi, da se mu naj da izpisek iz knjigovodstva, dr. Lampe ne more ugoditi, češ, da imajo uradi radi bližnjega deželnega zbora drugega posla preveč. — Glede računov tvrdke Redlich & Berger za dela v deželni elektrarni v Zirovnici za mesec maj v znesku po 10.623 kron 51 v, dalje glede dobavnih pogojev in cenika za dobavo električne sile industriji in dobavnih pogojev za oddajo električnega toka iz deželnih elektrarn, izjavi zastopnik narodno-napredne stranke, da je po njegovem mnenju nadaljevanje del pri teh deželnih podjetjih nedopustno in kvarno deželi; zahteva pojasnila, so-li dela v Završnici medtem bila v resnici ustavljena, v kakem štadiju se ista sploh nahajajo in koliko se je do sedaj za ta dela izdalo. Gosp. dr. Lampe, dalje poklicana deželna strokovnjaka

da hiše ne obrnejo narobe. Nekdo je predlagal šalo: mazati drug drugega s snetjo — Marka že izgleda kot nekak dimnikar — nu, ali se to spodobi?“

„A gospodar — kje je gospodar?“

„Kje bi naj bil? Leži v sobi na klopi in hrope kot nekak kadet. Županov Janko, ta razposajenec, mu je prilepil s smolo brke od koruze ter mu del v usta storž, da kadi. Pojdi pogledat, kaj so vse napravili z njim!“

Zagorela je od jeze in zdirjala prva v sobo prebudit moža. Vzela mu je storž iz ust ter mu odstranjevala mogočne brke, ki pa se niso prijele slabo. Smola jih je držala krepko kot prava smola, imela je dokaj opraviti, preden ga je rešila neprilicnega okrasja.

„Takšno sramoto si dati napraviti!“ je tarnala, posiloma se premagujoča, dasiravno je itak vse kipel v njej, da bi bila najraje s kričem razburila pol vasi. Mož, s katerim si pobalini zbijajo šale, ležeč na klopi, zdi se ji, razburjeni po ljubavni idili tam v hiši kot kazen božja, prava muka. „Je pač nesrečnej!“ je tarnala, brisajoča mu s koncem predpasnika, namočenega v topli vodi, brčice pod nosom. Bil je ves zaspan, ni vedel skoro, kaj se godi okrog njega, torej je pustil, da so delali z njim, kar so hoteli, kot nekak otrok ali kak dobro rejen oven. „To naj bi bil mož — bil gospodar!“ si je mislila z grozo.

(Dalje prihodnjič.)

gg. Geilhofer in Srnc izjavijo nato, da dela v Završnici sploh niso bila ustavljena, da bodo ista v najbližnjem času dokončana, da se bo v prihodnji sezoni na Bledu že električni tok oddajal, da je trasiranje daljnovoda v okrožju Jesenice-Bled-Radovljica-Brezje izvršeno, da je 1500 interesentov priglašanih. Završnica je stala do sedaj 500.000 kron; za Savo se je izdalo 200.000 kron. — Gosp. grof Barbo je mnenja, ker se je že začelo, naj se nadaljuje. Gospod doktor Zajec izjavi, da je prepričan, da se bo vse dobro rentiralo. Nato se račun tvrdke Redlich & Berger, dalje dobavni pogoji odobre z večino glasov. Dobavni pogoji in ceniki se dajo v tisk. — Glede porazdelitve zastopnikov v okrajne cestne odbore interpelira zastopnik narodno-napredne stranske gosp. dr. Lampeta, če se je dalo vsem občinam, ki imajo 3000 prebivalcev, po enega zastopnika v zmyslu določil cestnega zakona. Gosp. dr. Lampe odgovarja, da je zgolj občina Zagorje tista, ki ima danes več kot 3000 prebivalcev, ki je dobila skupno z občino Kotredež enega zastopnika. Kot podlaga za razdelitev se je vzel uradni izkaz prebivalstva iz leta 1900. Takrat občina Zagorje še ni imela 3000 prebivalcev; statističnega izkaza za leto 1910. pa deželni odbor nima uradno na razpolago. Ugovor občine Zagorje se v tem pogledu z večino glasov zavrne. — Za trasiranje vodovoda Ribnica-Kočevje se naroči stavbnemu uradu, naj povabi znane sposobne tvrdke k ofertam. — Mlekarna v Št. Lovrencu je zgradila prašičerejsko napravo, ker je država obljubila 50 % podpore, ki znaša 20.000 kron. Sedaj pa država ne izplača podpore. Na račun te državne podpore se predujmoma izplača iz deželne blagajne 4000 kron. — Vzame se na znanje, da je poljedelsko ministrstvo glede podpiranja zadružnih pašnikov določilo sledeča načela: Zadruga, ki prosi za podporo, se mora pravnoveljavno obvezati: 1.) da bo zadružni pašnik ali planino kot tako ohranila skozi getovo dobo, ki jo določi poljedelsko ministrstvo, pri večjih podporah stalno in da bo izplačano podporo vrnila državnim blagajni, ako se zadružni obrat na subvencioniranem objektu ustavi ali iz zadružnega imetja odproda; 2.) da z državno pomočjo nakupljena zemljišča zemljejnjižno obremenijo samo s privolitvijo agrarne oblasti. Primeren del kupnine (redno ena tretjina) morajo člani že pred nakazilom prvega obroka državne podpore v gotovini vplačati. — Živino-rejska zadruga v Sodražici priredi dne 25. septembra razstavo plemenske živine sive pasme, združeno s prodajo plemenske živine. V to svrhu se je dovolila živinorejski zadrugi v Sodražici podpora v znesku 500 kron iz sklada za povzdigo živinoreje. — Na prošnjo županov občin Breznica, Begunje in Mošnje, da bi jih deželni odbor podpiral pri ustanovitvi večje skupne ubožnice za več občin, se odpošlje k tozadevnim obravnavam deželni zdravstveni tajnik in en tehnik. — Odobri se zakonski načrt, s katerim se zapusti v zdravišču Bled zdaj obstoječa zdraviliška komisija in ustanovi zdraviliška občina Bled, ki prevzame njena aktiva in pasiva. Dež. zboru se predloži tozadevni zak. načrt. — Pritožbi gg. Štefeta in Kregarja proti sklepu občinskega sveta ljubljanskega, naj razdeli mestni magistrat ljubljanski 6000 kron potrebnim učiteljem v Ljubljani, se z utemeljevanjem gosp. dr. Pegana z ozirom na finančni položaj mesta in na dolžnost dežele vzdržavati učitelstvo, ugodi proti glasovoma zastopnikov veleposestva in narodno-napredne stranke. — Prošnja Zveze kranjskih prostovoljnih gasilnih društev, naj se

deželni odbor pri razdelitvi podpor ozira tudi na njene članice, se z večino odkloni. — Bivšemu županu v Št. Rupertu gosp. Zupančiču se predlaga graja, ker po poročilu gosp. dr. Pegana ni prišel ob določeni uri k zaslišanju deželnega uradnika gosp. Kristana v Št. Rupert. Pri tem se vname debata glede postopanja napram posameznim bivšim in sedanjim županom. — Graja se izreče proti glasovoma gosp. grofa Barbota in gosp. dr. Novaka. — Gosp. dr. Pegan izjavi, da bo kaznoval samo obstinatne slučaje. O obstinatnosti so bila razna mnenja. — V „Deželno gasilsko zvezo“ se odpošlje kot zastopnik deželnega odbora dr. VI. Pegan. — Tajnikom „Deželne gasilske zveze“ se imnuje nadučitelj I. Lavtižar v Spodnji Šiški. — Podobčini Rosalnice se dovoli v gasilske namene 300 kron podpore pod pogojem, da pristopi k „Deželni gasilski zvezi“. — Gasilnemu društvu v Grmovljah se dovoli 1000 kron podpore, izplačljive v dveh obrokih, za nabavljeno gasilsko orodje. — Gasilnemu društvu v Kandiji se dovoli 33 % podpore k izkazanim izdatkom za gasilsko orodje v znesku 7892 kron, plačljiva v treh letnih obrokih. — Enako se dovoli podpora gasilnemu društvu v Vipavi in Brusnicah. — Deželni odbor ponovno urgira pri obratnem vodstvu č. kr. drž. železnice v Trstu, da naj kamniški vlaki prihajajo in odhajajo z južnega kolodvora v Ljubljani. — Na kmetijski šoli na Grmu se dovoli naprava nove silnice. — Dovoli se primeren kredit za izobrazbo 2 mladeničev pri „Alpenski vereinu“, ki bode ta potem obdrževala tečaje na Gorenjskem. — Dovolijo se podpore obrtno-nadaljevalnim šolam v Kropi, na Vrhniki in v Spodnji Šiški. — Za provizorično nastanjenje poizkusnih orožnikov se dovoli nadaljnji kredit za pet mesecev v znesku 300 kron. — Na vprašanje gosp. dr. Novaka, je-li gosp. dr. Lampetu znano, da bo dne 24. septembra sklican deželni zbor, pravi gosp. dr. Lampe, da mu to uradno ni znano. — Prihodnja seja se vrši dne 20. septembra 1913.

Politični pregled.

Delegaciji.

V budimpeštanskih parlamentarnih krogih se za-trjuje, da bo izvolila ogrska zbornica novo delegacijo že v prvi polovici oktobra. Delegaciji zborujeta to pot na Dunaju ter pričneta s svojim delom koncem oktobra.

Državni zbor.

Kakor poročajo razni listi, bo državni zbor vsekakor sklican za 15. oktober. Do tedaj bo finančno ministrstvo izdelalo tudi državni proračun za proračunsko dobo od 1. januarja do 30. junija 1914. Sedaj proračunska dela še niso končana, ker bo treba v priložnem polletnem proračunu marsikaj črtati, da bo mogoče brez velikega primanjkljaja napraviti prehod k novemu proračunskemu letu od 1. julija 1914 do 30. junija 1915.

Deželni zbori.

Že zadnjič smo poročali, da bodo meseca septembra sklicani vsi delazmožni deželni zbori, ki bodo zborovali do otvoritve državnega zbora. S cesarskim pa-

tentom, ki ga je priobčila uradna „Wiener Zeitung“, se sklicuje solnograški deželni zbor za 17. september, nižjeavstrijski, tirolski, predarlški za 23. september, kranjski za 24. september, goriški in gradiščanski pa za 1. oktober. Glede gališkega deželnega zbora še ni odločitve.

Položaj na Balkanu.

Bolgarija in Turčija.

Dolgo in težavno pot je morala iti Bolgarija. V prvi balkanski vojni je doprinesla največ žrtev za osvoboženje balkanskih kristjanov in bi bilo torej popolnoma upravičeno, da dobi zasedeno ozemlje. A vsled požrešnosti Srbov, ki so se v drugi balkanski vojni združili z Grki in Črnogorci proti njej, da ji iztrgajo največji del njihovih zmag, je morala odstopiti ogromen kos v prvi balkanski vojski osvojenega ozemlja Srbom in Grkom.

Med tem ko so se Bolgari, Srbi, Grki in Črnogorci bili med seboj za vojni plen, porabili so Turki ugodno priliko in vdrli v nekdanjo turško, a od Bolgarov zasedeno ozemlje in zasedli Lozengrad in Odrin, za katera so Bolgari žrtvovali in prelili toliko krvi. Temu zasedenju se oslabela in izmučena Bolgarija ni mogla upirati. Upala je le vedno, da bodo velesile govorile resno besedo s Turčijo. Toda zaman. Velesile, posebno pa Rusija, na katero so se Bolgari največ zanašali, so pustile Bolgare na cedilu in ni jim preostajalo torej nič drugega, kakor da začnejo direktna pogajanja s Turčijo. Osamljena in izmučena seveda ni mogla pritisniti na Turčijo, ki je imela zbranih nad 300.000 novih vojakov.

Pogajanja, ki so se med Turčijo in Bolgarijo vršila v Carigradu, so seveda neugodno potekla za Bolgarijo. Po najnovejših poročilih iz Carigrada bo načrt turško-bolgarske pogodbe v kratkem predložen mirovnim delegatom. Pogodba ureja mejo, vprašanje vakufov (nabožnih ustanov), muslimanskih občin, narodnosti, izmenjave ujetnikov in denarnih zahtev Turčije, ki zahteva, da Bolgarija plača svoje vojne rekvizicije v turškem ozemlju, kar je Bolgarija tudi sprejela.

Nova meja se začne pri neki točki med Iniado in Sv. Štefanom ob Črnem morju, tako da bo Iniada turška, bo sledila reki Resovi, tako da Tirново pripade Bolgariji, Lozengrad pa Turčiji, gre okoli Odrina, ki ostane s Karagačem in vsemi strategičnimi točkami Turčiji, dočim pripadeta Svilen in Ortakej Bolgariji, in sledi potem teku reke Marice do Enosa, ki pripade Bolgariji. Glede Dimotike se delegati še niso zedinili, po vsej priliki pa prepusti Turčija to mesto Bolgariji, obdrži pa vse strategično važne točke okoli njega.

Katastrofa nemške zračne križarke.

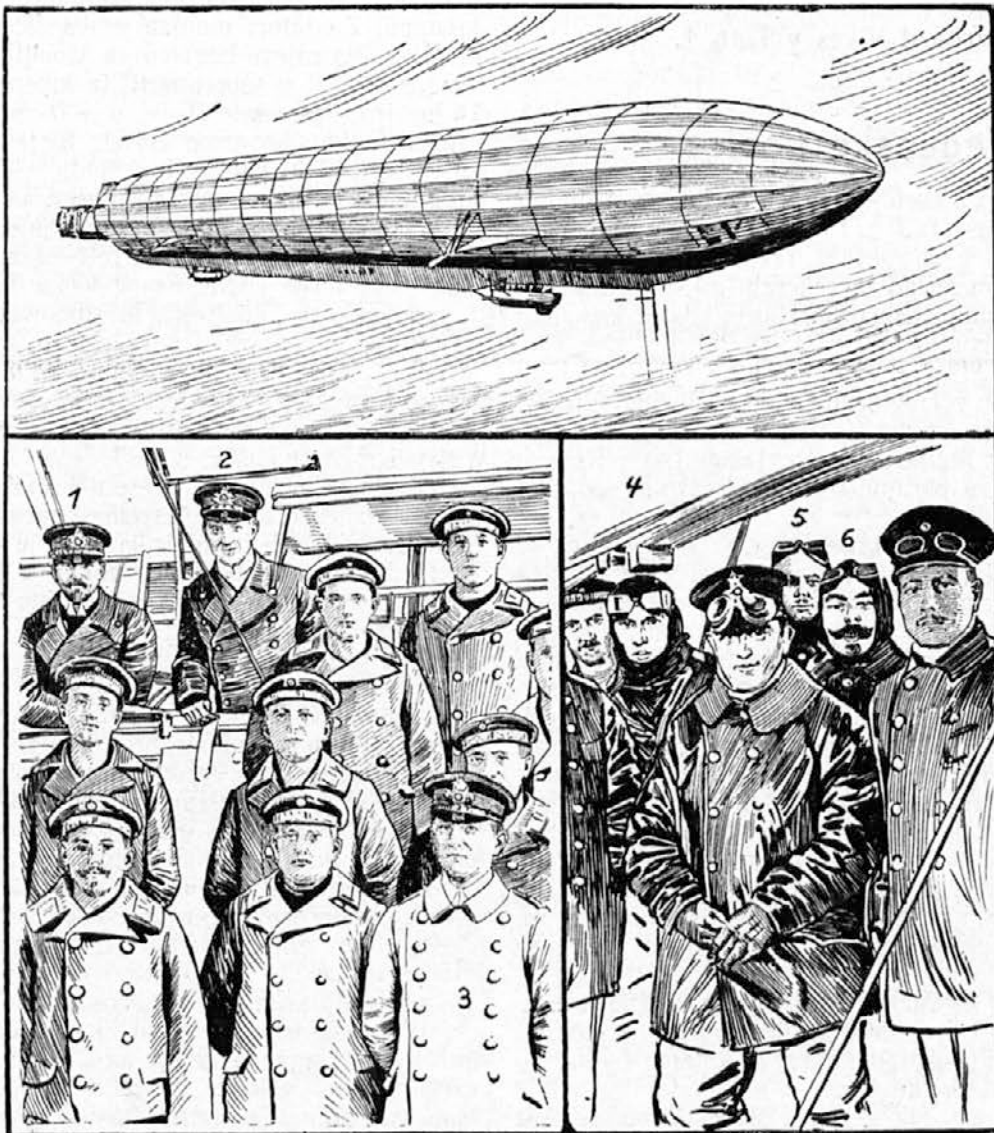
Grozna nesreča se je zgodila v torek v bližini Helgolanda. Mornariška zračna križarka Zeppelinovega sistema „L. I.“ je imela nalogo, udeležiti se mornariških vojaških vaj in je plula okoli 1200 m visoko, da bi je ne zadele (fiktivne) topovske krogle. Popoldne je „L. I.“ priplula pri najlepšem vremenu nad otok Helgoland in počasi nadaljevala svojo pot. Letovičarji so se zbrali in zračno križarko pozdrav-

ljali. Nato je izginila v severni smeri. Tu pa je zašla v vrtinec, ker je izbruhnil velik vihar. Bilo je temno in je tudi hudo deževalo. Nekaj milj od Helgolanda je hotel voditelj kapitanlajtnant Hanne spustiti se z zrakoplovom na morje, ker se je bil plin vsled miraza stisnil in vzlet ni bil več mogoč. Zračna križarka je rapidno padala, odpovedalo je tudi krmilo in padla je v morje. Najprej je padel v vsled viharja razburkane valove zadnji del in zrakoplov se je čez polovico prelomil. V tem momentu se je kapitanu še posrečilo oddati brezžični brzojav na Helgoland, naj mu pridejo na pomoč. Zrakoplov se je še eno uro vzdržal nad vodo, ko so pa priplule na kraj nesreče torpedovke, je bilo samo aluminijsko ogrodje nad vodo. Okoli potopljene zračne križarke se je zbralo 17 ladij. Od 22 mož posadke so rešili samo 7, ostali so utonili, med njimi tudi kapitan Hanne. Rešilna akcija je vsled viharja bila težavna. Na Helgolandu so se v znak žalosti odpovedale vse prireditve. Brzojavili so takoj cesarju in grofu Zeppelinu. „L. I.“ je osma zeppelinška zračna križarka, ki se je ponesrečila in prva, koje katastrofa je zahtevala človeških žrtev.

Med štirinajstimi osebami, ki so utonile so: kapitanski poročnik Hanne, korvetni kapitan Metzinger in nadporočnik pl. Maltzahn. Nadalje so še utonili inženir Welmer, nadkrmlar Zimmermann, podčastniki Pahlke, Kirschner, Bansner, Menge, Müller, Lutz in Starostzieck, Bruder in Adam. Ostalo posadko so še pravočasno rešili.

Kardinal Vives y Tuto †.

Dne 7. t. m. je umrl v Monte Porzyju kardinal Vives y Tuto na posledicah operacije slepiča. Rajnik je bil rojen leta 1854. v Clevanerasu v Kaliforniji in je že s 15. letom vstopil v red kapucinov. Leta 1870. je šel v Južno Ameriko, nato v Kalifornijo. Leta 1876. je bil v mašnika posvečen. Leta 1884. je bil poklican v Vatikan h kuriji ter ga je papež Leon XIII. imenoval vsled priporočbe kardinala Rampolle za kardinala. Kot papežev spovednik je imel kardinal Vives y Tuto velik političen vpliv. Ze dolgo časa sem pa je bil težko bolan na živcih. Začetkom junija t. l. je izbruhnila pri njem verska blaznost, vsled česar je moral odložiti

K grozni nesreči nemške pomorske zrakoplovnice „L 1“ pri Helgolandu. Zgoraj: Pomorska zrakoplovnica „L 1“ v vzletu. Spodaj: Častniki in moštvo zračne križarice: 1 Kapitanski poročnik Hanne, voditelj zračne križarice. 2 Nadporočnik baron pl. Maltzahn. 3 Korvetni kapitan Metzinger. 4 Višji ladijski pomočnik (maat) Adam. 5 Strojni pomočnik Starostzieck. 6 Višji ladijski pomočnik Lutz.

vsa svoja vatikanska dostojanstva. Bil je tudi baje provzročitelj protimoderne smeri, ki jo je krenil sedanji papež Pij X., vsled česar so ga modernisti večkrat hudo napadali.

Kardinal Vives y Tuto †.

Tedenske novice.

— (Odlikovanje.) Cesar je imenoval dunajskega knez nadškofa Piffila za tajnega svetnika.

(Nemški konzul) v Trstu legacijski svetnik dr. Winkel je imenovan za generalnega konzula in ob enem za delegata Nemčije pri mednarodni kontrolni komisiji za Albanijo.

(Imenovanje v pravosodju.) Sodniki dr. Fran Cvetko v Trebnjem, Gvidon Mihelič v Vipavi, Anton Kuder in Martin Zwitter v Novem mestu, Hugon Luschin v Radovljici in dr. Jakob Jan v Krškem so imenovani za okrajne sodnike na svojih sedanjih službenih mestih.

(Žena ustrelila moža.) Dne 8. t. m. je ustrelila v Celovcu na Velikovški cesti žena kurjača Zicha svojega moža. Ustrelila je nanj s samokresom od zadaj in ga je zadela v glavo. Smrtno ranjenega moža so odpeljali v bolnišnico, žena pa je pobegnila in jo do sedaj še niso našli. Sumijo, da je izvršila samomor. Doma so ostali štirje nepreskrbljeni otroci. Nesrečo je povzročila žena sama. Ko ji je namreč mož, ki je pet let mlajši od nje, in zelo zvest in dober oče, očital, da se premalo briga za otroke, preveč pa za nekoga, za katerega bi se ne smela, je postala žena sirova. To je ujezilo tudi moža in vnel se je prepir, med katerim je žena izvršila v svoji togoti zločin. Zadeva je vzbudila pri sosedih, ki so moža poznali, veliko ogorčenje proti ženi. Osirotele otroke podpirajo dobri sosede.

(Vlom i.) V Lužarjih pri Velikih Laščah so neznan tatovi pri branjevcu Skrbecu vlomili in odnesli 50 K denarja in nekaj blaga, pri posestniku Zakrajšku pa nekaj obleke in zlatnine.

(Nesreče.) Jak. Permeš, posestnik od Sv. Ane pri Kranju, 57 let star, je lezel na hrast; ko je bil že osem metrov visoko, mu je spodletelo in revež je padel na tla ter si obe roki zlomil. — Desetletni Janez Štupica iz Kota pri Jurjevici je šel po drva. Zlezal je na bukev, da bi ondi odlomil par suhih vej. Veja pa,

na kateri je stal, se je odlomila in deček je padel na tla. Pri padcu si je zlomil levo roko v rami. — Steklarski delavec Ivan Miglič iz Toplic pri Zagorju je bil uslužben v steklarni. Pri delu se je z gorečim steklom opek in se zbdel v desno nogo.

(Tatvine.) V odsotnosti domačih ljudi se je priplazil neznan tat v hišo posestnika Josipa Marca iz Planinice pri Tomišlju. Vzel je s seboj ameriške čizme, nekaj obleke za zimo in klobuk. Orožništvo se je z njim že sprijaznilo. — Te dni so vlomili neznan tatovi v trgovino Janeza Godca iz Tomišlja in so odnesli 10 kg kave, istotako riža, nekaj salam, eno steklenico žganja in nekaj cigaretnega tobaka. Na sumu tatvine je dne 21. julija t. l. že petkrat kaznovani Jože Terina iz Tomišlja. 19 let je star ta tat, srednje postave je, ima podolgast obraz, visoko čelo, rjave lase in rjave oči. — Neznani zlikovci so odnesli pred kratkim gospodinjji Rozaliji Delant iz Zaloga pri Mariji Devici v Polju dvoje kokoši. V gozdu so jima odsekali glave in so ji spekli. Orožništvo meni, da bo kmalu dobilo tatove. — Davčnemu upravitelju Josipu Ahlinu iz Kranja je neznan tat pred kratkim ukradel iz nezaklenjene sobe usnjato denarnico z 232 kronami. Za tatom manjka vsaka sled. — V župni cerkvi v Zgornjem Logatcu so vlomili pred kratkim neznan tatovi v tabernakelj, iz katerega so odnesli 16 hostij in korporale. Tatvino je izvršil najbrže neki gluhomem in slaboumen človek, ki je malo prej po vasi prosjačil in katerega so ljudje videli malo časa pred izvršeno tatvino stati pred cerkvijo. Mož je okrog 40 let star in ima pri sebi neko pisanje, s katerega je razvidno, da je pri neki nesreči zgubil govorico in sluh. — Samski rudar Franc Kolar iz Idrije je bil v zadnjem času na hrani in stanovanju pri nekem posestniku v Zagorju. Dne 22. m. m. je ukradel svojemu gospodarju iz zaprte omare za obleko 70 kron. Ko ga je orožništvo aretiralo, je tat svoje dejanje priznal. Pri njem so našli še 65 kron. Kolarja je orožništvo izročilo sodišču.

(Z nožem ga je.) Te dni je nastal v neki gostilni v Radečah med delavcema Janezom Resmanom in Janezom Rožičem prepir, ki pa se je za oba Janeza končal brez vsakih posledic, na kar je Janez Resman zapustil gostilno. Ko se je kmalu nato napotil domov tudi Rožič, ga je Resman napadel na cesti in ga je z nožem osuval ter težko poškodoval.

(Dolгови avstrijskih kronovin.) Gospodarstvo skoraj vseh avstrijskih kronovin je že mnogo let sem razrušeno in od leta do leta bolj hira, ker deželne uprave v resnici ne morejo izhajati s svojimi borimi dohodki. Največ dolgov in primanjkljaja ima seveda Češka, ki ima 140 milijonov kron primanjkljaja in 90 milijonov nepokritih dolgov. A tudi deželni proračuni vseh drugih kronovin, razven štirih (Nižje Avstrijsko, Zgornje Avstrijsko, Solnograško, Predarelsko), kažejo vedno večje primanjkljaje. Na Moravskem znaša primanjkljaj 15 milijonov, dolg pa 20 milijonov kron. Na Moravskem je 50 milijonov deželnih obligacij v prometu in pri deželni moravski banki se je sprejelo dolga za 27 milijonov. Celó v vzorni Šleziji znaša primanjkljaj že več kot 1½ milijona kron. Znani so veliki dolгови in primanjkljaji v Galiciji, kjer je deželno gospodarstvo vedno bolj zanemarjeno. Deželni proračun Bukovine kaže dva milijona primanjkljaja. Ravnotako boleha deželno gospodarstvo na Štajerskem ter znaša letni primanjkljaj dva milijona kron, dočim znašajo dolгови že osem

milijonov kron. Kranjska ima skoraj 1½ milijona primanjkljaja, dolgovi pa že dva milijona. Koroška ima istotako primanjkljaj in dolgove. Tirolski deželni dolgovi znašajo osem milijonov kron. Pri takih razmerah ni čuda, da hrepene posamezne dežele po tem, da se končno že vendar enkrat nekaj ukrene v naši državi, s čimer bi se tem neznosnim razmeram odpomoglo.

(Deželni zbor goriški) se sestane 1. oktobra. Za deželnega glavarja je predlagan dr. Faidutti, za njegovega namestnika pa dr. Franko. Njiju imenovanje je skoroda sigurno.

(Nesreča.) 21letni mesarski pomočnik Ivan Uršič iz Toplic pri Zagorju se je ponesrečil te dni s tem, da mu je pri snaženju zaklanega prašiča izpodrsnilo z levo roko v posodo, napolnjeno z vrelo vodo. Pri tem je zadobil težke opekline.

(Nesreča z dinamično patrono.) V okolici Orteneka se je neko 15 let staro dekle igralo z dinamično patrono, ki jo je dobilo v miznici. Vzela je iglo ter z njo brskala po patroni. Naenkrat se patrona užge, pri čemer je eksplozija deklici odtrgala štiri prste na roki ter jo tudi po obrazu tako poškodovala, da je eno oko izteklo. Težko poškodovano dekle so prepeljali v bolnico.

Dopis.

(Od Soteske.) Prejeli smo sledeči dopis, ki ga radevolje resnici na ljubo objavimo: Zopet smo brali v 17. številki „Dolenjskih Novic“ izbruh jeze in sovražstva, ki izhaja od prevzetnosti in napuha. Neradi odgovarjamo in lahko rečemo, da se prej ni pisarilo iz naše fare po časopisih. Da bi se koga napadalo ali blatilo pa nikdar še. Torej bi dopisniku „Dolenjskih Novic“ ne odgovarjali, ako bi tako hudobno ne zavijal in resnico pačil. Tudi nesoglasja bi ne bilo med nami, ko bi ga tujec ne napravil s svojimi kapricami, ki nimajo sicer s politiko ničesar opraviti. In z liberalci nas zmerja! Vi torej pravite, da smo liberalci? Po zatrdilu preč. prelata, duhovnika, deželnega in državnega poslanca gospoda Ž. je liberalen človek vsak pošteno misleč, radodaren, blagohoten, torej človek, ki da vsakemu svoje. To je vse dobro in prav. V naši kranjski deželi se pa pači besedo „liberalec“ tako, da se označuje s tem brezverca ali nasprotnika vere. Vprašamo torej provzročitelja dopisa, kdo je bil liberallec, ko ste nas vodili pri zadnjih volitvah na Toplicah proti topliškem...? Sli ste celó agitirat v njegovo farno. Nam pa dokažite, kdaj smo se prištevali liberalcem. Če pa ne dokažete, krivi ste proti osmi božji zapovedi. Ako ne bo miru, znali bi Vam povedati, kam se zatekajo liberalni odpadki, ki so se prej priznavali liberalcem. Govori se tudi, kako ste se izrazili glede spolnjevanja verskih dolžnosti. Kaj takega bi ne pričakovali od največjega nasprotnika kristjanov. Primkov Vam ne bomo vračali, pač pa Vam vrnemo liberalca, čisto nepoškodovanega, v pavolco in papir zavitega, da si ga ohranite.

Razne stvari po svetu.

(Častnik se ustrelil.) V Karansebesu na Ogrskem se je ustrelil 2. t. m. poročnik 43. pešpolka Josip Luby de Benedekfalu. Vzrok samomora doslej še ni znan.

(Tajfun na Japonskem.) Kakor se iz Tokia poroča, je dne 20. pr. m. napravil velikansko škodo morski tajfun. Dvajset oseb je mrtvih, več sto mostov je porušenih. Na gori Koma Tagate je ubilo 17 otrok. V Tokiu je 15.000 preplavljenih. Železniške proge so močno poškodovane. Zetev je uničena. Tajfun je silno opustošil Tokio in okolico. Predmestje ob luki je popolnoma razdejano. Tajfun je hiše kar odpihal. Mnogo oseb je utonilo. Po ulicah se vzdržuje promet s čolni. Tajfun je prihrumel s tako naglico, da niti niso mogli sporočiti iz observatorija v luko pretečo nevarnost. Mnogo čolnov, ki so bili na odprtem morju, pogrešajo. Na gori Koma Tagate je bila verska slavnost, ki se je udeležilo mnogo otrok. Otroci so zbežali pred vihro v tempelj, ki pa se je zrušil. 17 otrok je ubitih, mnogo pa težko ranjenih.

(Velika avtomobilna nesreča.) Kakor se iz Munkača poroča je padeł dne 1. t. m. javni avtomobil, ki vozi med Munkačem in Beregszaszem, v cestni jarek. Dvanajst potnikov je težko poškodovanih.

(Umor iz ljubosumnosti.) Trgovec Kukuljo iz Sarajeva je ponoči dne 1. t. m. ustrelil iz ljubosumnosti svojo 18letno ženo, ki je pričakovala porod. Morilec je pobežnil. Orožništvo ga zasleduje.

(Skrivnosten slučaj.) Pred kratkim je umrl v Budimpešti mladoletni Aleksander Pagany, ki bi bil imel podedovati več milijonov, baje za vnetjem obisti. Ker je nastal sum, da je bil deček zastrupljen, je ministrstvo za notranje zadeve ukazalo kemičnemu zavodu, da preišče truplo.

(Strela je udarila v cerkev minoritovna Dunaju.) V noči dne 2. septembra je med hudo nevihto udarila strela kljub strelovodu v strešnico cerkve minoritov ter zapalila del strešnice, ki je zgorel. Posrečilo se je zabraniti, da so ogenj ni raztegnil na stolp in više ležeče dele strešnice. Povzročeno škodo cenijo na 15.000 do 20.000 kron.

(Davek na vse, ki nimajo otrok.) predlaga društvo „Francosko pleme“ na Francoskem. V svojem predlogu navaja, da je na Francoskem 1,350.000 neozenejih moških, potem 1,800.000 zakonskih parov brez otrok, 2,400.000 družin z enim samim otrokom in 2,650.000 družin z dvema otrokoma. Sklene naj se zakon, da se mora vsak francoski državljani oženiti in da mora biti v vsaki družini najmanj po troje otrok. Za vsakega otroka manj mora oče plačati po 30 frankov davka na leto. Na ta način bi imela Francija okrog 500 milijonov frankov več letnih dohodkov.

(Najstarejša listina o ustvarjenju sveta.) Iz Novega Yorka poročajo, da je prestavil pravkar dr. Arno Poebel vsebino table, ki je last pensilvanskega vseučilišča in ki so jo izkopali pred leti v Nipurju. Tabla je iz vladarske dobe Hamurabija, okoli let 7000 pred Kristusovim rojstvom. Iz vsebine je posnel dr. Poebel, da so takrat pripisovali ustvarjenje sveta boginji; listina govori tudi o dveh bogovih, ki pa nista bila posebno važna. Vseučiliške oblasti se strinjajo z dr. Poebлом v tem, da je tabla najstarejša pripovedka o ustvarjenju sveta in da je obenem krasen opis civilizacije okoli leta 7000 pred Kristusovim rojstvom.

(Milijonar obsojen na smrt.) V New Yorku je bil obsojen na smrt 25letni milijonarjev sin Leo Frank, ker je posilil neko 14letno deklico ter jo nato zadavil.

Kmetijstvo in gospodarstvo.

Kranjskim vinogradnikom v predvarek.

Bliža se čas trgatve, torej čas, da malo premislimo, kako bo z vinsko kupčijo.

Jasno je, da moremo pri večji množini pridelka vino na Kranjskem le tedaj po ugodni ceni prodati, ako ga lahko precejšnji del izvozimo iz dežele, kajti vsega pridelka, do 400.000 hektolitrov, Kranjska ne more in ne sme sama porabiti!

Izvoz našega vina, zlasti vipavskega, vedno raste, čeprav so bila zadnja leta za to neugodna. Tekom zadnjega tedna je dobil podpisani iz Češkega in iz Moravskega zopet več vprašanj od strani vinskih trgovcev zaradi nakupa mošta in vina na Kranjskem. To je dokaz, da se naša vina v teh krajih dopadejo in da se jim bo tam lahko trg še bolj odprl, ako se bomo sami potrudili.

Če naše severne odjemalce zadovoljimo z vinom letos, ko je vina malo, nam bodo ostali zvesti tudi takrat, ko bo vina veliko in se ne bo moglo zlahka prodati. Ako pa hočemo, da si pridobimo in ohranimo odjemalce, jim moramo ponuditi predvsem dobro blago, in sicer tako, kakršnega oni rabijo!

Izvaža in prodaja se v te kraje v prvi vrsti belo vino. Bela vina, ki jih zahtevajo v severnih krajih, morajo biti lepe, svetlorumene ali rumenkastozelene barve, čistega, nepokvarjenega vinskega okusa, ne prekisla, ampak zlasti ne trpka (zagatna, trda).

Vinogradniki! Vzemite si to k srcu in ravnajte se po tem!

Pustite predvsem grozdje popolnoma dozoreti in ne trgajte prezgodaj, komaj napol zrelo grozdje, kakor je v mnogih krajih pri nas v navadi. Grozd je šele tedaj zrel, kadar pečelj oleseni in list trte blede ali rdeči!

Rabite snažno orodje in snažno posodo, odbirajte gnilo grozdje od zdravega, mošt iz gnilega grozdja dobro zažveplajte, da se v njem zatro škodljive glivice in se vam po kipenju ne pokvari.

Ne puščajte belega mošta na tropu v kadi kipeti, temuč zmastite grozdje in ga takoj ali vsaj v nekaj urah iztisnite. Tropine lahko porabite za napravo domače pijače.

Če kipi beli mošt na tropu, dobi trpek okus, temno barvo in se naleže zlasti pri večdnevem kipenju v kadi cika in raznih drugih bolezni.

Trpkega in temnobarvnega belega vina v severnih krajih ne marajo, ker ga niso vajeni in imajo proti njemu razne predsodke. Ljudje so tam prepričani, da prihaja trpek (trd, zagaten) okus od galice, s kojo se trte škrope in se boje zastrupljenja.

Vipavci in Belokranjci! Opustite vendar že enkrat nezmiselno in starokopitno kipenje belega mošta v kadi na tropu in poprimite se novega načina pri pripravljanju belega vina, sicer ne bo vaš pridelek nikdar pripraven za izvoz v severne kraje, kjer vino bolje plačujejo!

Pa tudi domačini v Ljubljani, po drugih mestih in drugod niso več vajeni zagatnega okusa pri vinu in ne marajo takih vin. Vsaj boljše vino, ki ga mislite prodati, pripravite tako, kakor ga zahtevajo dandanes vinopivci.

Lani so prodali Vipavci po novem načinu (brez kipenja na tropu) napravljeno vino hitro in dobro. Kmalu ga je zmanjkalo. Po starem načinu napravljene vina je bilo še dovolj, ali kupci ga niso marali in je ostalo. Čemu to? To se pravi zaslepljen biti!

Le črno ali rdeče vino naj kipi v kadi zaradi barve. Tropine pa pečlajte, trop mešajte in kad zakrite, da se vino ne skisa. Dva (pri rdečem vinu) do šest dni (pri črnini) zadostuje pa vselej, da dobi vino pravo barvo, potem pa takoj v sod ž njim in sod s kipelno veho zaprite!

Pa ne samo s pravilnim ravnanjem pri trgatvi in kipenju, ampak tudi z daljšim pravilnim oskrbovanjem vina se doseže dobra, stanovitna kapljica.

Treba je v pravem času pretakati, zalivati, to je sode polne držati, sicer je ves trud zastonj in se vino pokvari.

Vinogradniki! Danes svet v vsakem oziru napreduje. Otrsite se tudi vi starih, nespametnih navad, da napredujemo vsaj toliko tudi v kletarstvu, kolikor smo napredovali v vinogradništvu. Bodite uverjeni, da bo to v prvi vrsti koristilo le vam samim!

Vinarski nadzornik Skaliky.

Ošpice. Pri ošpicah se pričinja spuščaj na obrazu. Tekom dveh dni se razširi čez vse telo. Najprvo opazimo rdeče, malo napete pike, ki se kmalu povečajo in združijo v večje in manjše neenakomerne lise. Njih prvotna svetlordeča barva prehaja kmalu v modrokaljane ali celo rumenkaste boje. Koža je videti, kakor bi bila poškrabljena in v tem se razlikuje od škrlatice, pri kateri postane izpuščaj kmalu enakomerno rdeč, tako da se vidi koža kakor polita z živoroče barvo. Kašelj je mučen in provzroča bolečine, zatorej ne dajaj otroku prehladne pijače. Skrbeti je pred vsem treba, da ima bolnik dovolj zdravega zraka in da soba ni pregorka. Postelj obrni tako, da svetloba ne pada naravnost v oči. Ta bolezen ni ravno nevarna, ako se otrok ni prehladil med boleznijo. Preboleti jo mora vsak, če ne v mladosti, pa v starosti.

Dušljivi ali oslovski kašelj je krčevit in podoben riganju. Naštopa napadoma, in sicer večkrat ponoči in traja včasih skoraj četrt ure. V napadu zastane otroku za nekaj časa sapa, kakor da bi ga hotelo zadušiti. V obraz postane višnjevi in zabuhel, čestokrat bljuje in krvavi v nosu. Navadno dušljivi kašelj otrokom ni nevaren. Vendar pa oslabi pljuča in pripravlja pot različnim drugim boleznim, kakor pljučnici, jetiki itd.

Koze ali osepnice že precej časa niso nastopile splošno. Zakaj koz nas varuje zanesljivo cepljenje s cepivom, ki ima svojo moč in nas obvaruje pred osepnici kakih deset let. Marsikateri kmetovalec je cepljenju še vedno nasproten in nikakor ne dopušča, da bi zdravnik njegovim otrokom „stavil koze“. Če bi pa vedel, kake koristi je, bi bil gotovo hvaležen državi, ki ga z njegovo družino zanesljivo obvaruje s tem cepivom nalezljivih koz; kajti od bolnikov, ki so bili cepljeni, skoraj nihče ne umre. Kdor se je pa nalezel koz, čuti silne bolečine v glavi, životu in križu. Pojavi se bljuvanje in čestokrat tudi driska. Po životu nastanejo gnojni mozolji, ki provzročajo mučno srbečico. Mozolji se odluščijo in na njih mestu zapuste brazgotine (jamice), ki se poznajo zlasti tistemu, ki je med boleznijo praskal srbeče mozolje.